

## สถานการณ์สินค้ากุ้งทะเลและผลิตภัณฑ์ ปี 2561 - 2565



พัชรินทร์ ลังกาปอน  
กลุ่มเศรษฐกิจการประมง  
กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง

ตั้งแต่ปี 2561 - 2565 ไทยมีผลผลิตกุ้งทะเลลดลงอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าพบความเสี่ยงด้านโรคกุ้งและสภาพอากาศที่แปรปรวน รวมถึงต้นทุนการผลิต เช่น อาหารกุ้ง ไฟฟ้า และน้ำมันเชื้อเพลิงที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งยังคงเป็นอุปสรรคต่อการผลิตกุ้ง แต่เกษตรกรเริ่มปรับตัวจัดการฟาร์มเลี้ยงที่ดีขึ้น ทั้งนี้ การนำเข้าสะสมของไทยลดลง ส่วนการส่งออกสินค้ากุ้งไทยเพิ่มขึ้นในเชิงมูลค่า เนื่องจากความต้องการบริโภคสินค้ากุ้งไทยจากต่างประเทศมีการแข่งขันด้านราคาในระดับสูง รวมถึงประเทศคู่แข่งสามารถผลิตกุ้งได้ในปริมาณมาก ต้นทุนต่ำ และมีภาษีการค้าที่ดีกว่าไทย

### 1. สถานการณ์การผลิต

ตั้งแต่ปี 2561 - 2565 ผลผลิตกุ้งทะเล (กุ้งขาวแวนนาไม และกุ้งกุลาดำ) จากการเพาะเลี้ยงแบบพัฒนามีผลผลิตเฉลี่ย 261,877.36 ตัน โดยเป็นผลผลิตที่ได้จากการซื้อขายที่มีหนังสือกำกับการจำหน่ายสัตว์น้ำ (Movement Document : MD) และหนังสือกำกับการซื้อขายสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ได้จากการเพาะเลี้ยง (Aquacultural Product Purchasing Document : APPD) ประกอบด้วยผลผลิตกุ้งขาวแวนนาไมเฉลี่ย 249,203.63 ตัน และผลผลิตกุ้งกุลาดำเฉลี่ย 12,673.73 ตัน ซึ่งผลผลิตกุ้งที่ผลิตได้ทั้งหมดเพิ่มขึ้น 0.22% เมื่อเฉลี่ย 5 ปี ย้อนหลัง จำแนกเป็นการผลิตกุ้งขาวแวนนาไมเฉลี่ยลดลง 0.28% แต่กุ้งกุลาดำเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 11.73% เมื่อเฉลี่ย 5 ปี ย้อนหลัง (ตารางที่ 1) เนื่องจากสายพันธุ์ลูกกุ้ง โรคกุ้ง และสภาพอากาศแปรปรวน ทำให้การผลิตกุ้งขาวแวนนาไมลดลง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากระดับราคาสูงใจ เกษตรกรจึงมุ่งเน้นการผลิตกุ้งกุลาดำเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ในปี 2563 เนื่องจากเกษตรกรได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงประสบกับปัญหาช่องทางการจำหน่ายผลผลิต เช่น ตลาดทะเลไทย ปิดทำการชั่วคราว หรือเที่ยวบินไปยังจีนลดลง ส่งผลให้ต้นทุนค่าขนส่งสินค้ากุ้งทางเครื่องบินเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงค่าระวางเรือที่สูงขึ้น การขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์ และการขาดแคลนแรงงาน ทำให้ผลผลิตกุ้งโดยรวมลดลง

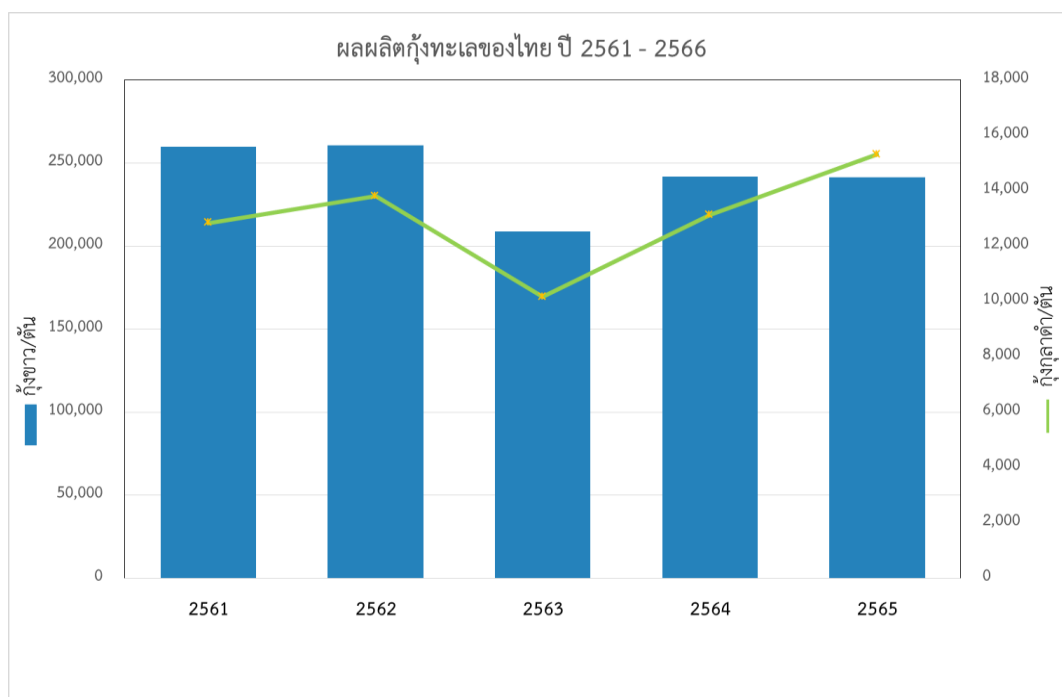
**ตารางที่ 1** ปริมาณผลผลิต (ตัน) กุ้งทะเลจากการเพาะเลี้ยงในระบบ MD และระบบ APD\* แยกตามชนิดกุ้ง ปี 2560 - 2565

ปี ผลผลิต	กุ้งขาว	กุ้งกุลาดำ	รวม	% การเปลี่ยนแปลง		
				กุ้งขาว	กุ้งกุลาดำ	รวม
2560	245,784.20	9,345.02	255,129.22			
2561	259,972.06	12,837.21	272,809.27	+5.77	+37.37	+6.93
2562	260,610.06	13,806.42	274,416.48	+0.25	+7.55	+0.59
2563	245,644.08	11,618.49	257,262.57	-5.74	-15.85	-6.25
2564	241,695.33	13,128.88	254,824.21	-1.61	+13.00	-0.95
2565	241,516.07	15,306.34	256,822.41	-0.07	+16.59	+0.78
<b>ผลผลิตเฉลี่ย</b>	<b>249,203.63</b>	<b>12,673.73</b>	<b>261,877.36</b>	<b>-0.28</b>	<b>+11.73</b>	<b>+0.22</b>

หมายเหตุ : \*เป็นข้อมูลเฉพาะหนังสือกำกับการซื้อขายสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ได้จากการเพาะเลี้ยง (APPD)

ที่มา : ข้อมูลเบื้องต้นจากระบบ MD และระบบ APD\* กรมประมง รวบรวมโดยกองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง (ก.พ. 66)

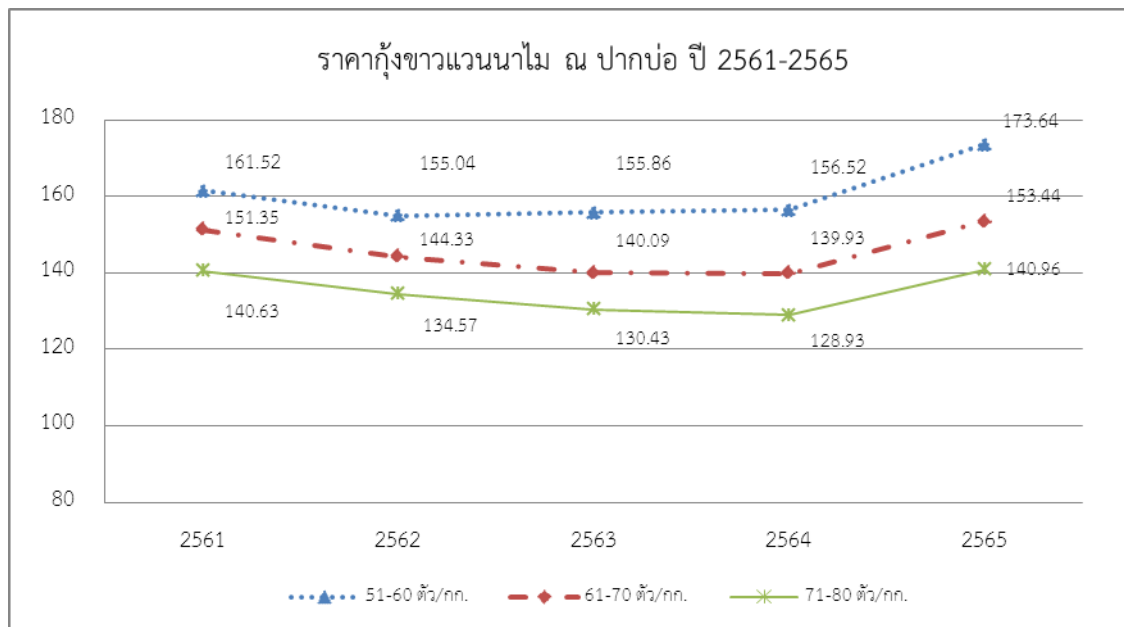
โดยภาพรวมสถานการณ์ด้านการผลิต ผลผลิตกุ้งทะเลมีปริมาณเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยผลผลิตกุ้งขาวแวนนาไม่ลดลง เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งประสบปัญหาภัยโรคกุ้ง เช่น โรคตัวแดงดวงขาว (WSD) โรคตายด่วน (EMS) และกลุ่มอาการโรคซีขาว ส่งผลให้กุ้งโตช้าและกินอาหารน้อยลง และจากสภาพอากาศแปรปรวนรวมถึงน้ำท่วมขัง ทำให้การเพาะเลี้ยงกุ้งได้ยากขึ้นและเกษตรกรประสบปัญหาโรคหัวเหลือง (YHD) ในพื้นที่ความเค็มต่ำ รวมถึงคุณภาพลูกพันธุ์ที่ค่อนข้างไม่เสถียรสำหรับลูกกุ้งสายพันธุ์โตเร็ว ทำให้อัตราการอดลูกกุ้งน้อย และลูกกุ้งสายพันธุ์ทนทานโรคมีระยะเวลาการเพาะเลี้ยงนาน ทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม เกษตรกรมีการบริหารจัดการฟาร์มเลี้ยงที่ดีขึ้น ถึงแม้ว่าเกษตรกรยังคงประสบปัญหาต้นทุนอาหารสัตว์ ค่าพลังงานไฟฟ้า และน้ำมันเชื้อเพลิงที่ปรับตัวสูงขึ้นก็ตาม แต่เกษตรกรก็สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้



ภาพที่ 1 ปริมาณผลผลิตกุ้งทะเลจากการเพาะเลี้ยงในระบบ MD และระบบ APD\* แยกตามชนิดกุ้ง รายปี 2561 - 2565 รวบรวมโดยกองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง (ก.พ. 66)

## 2. สถานการณ์ราคา

ตั้งแต่ปี 2561 – 2565 พบว่า ราคากุ้งขาวแวนนาไม ฌ ปากบ่อ โดยรวมราคากุ้งเฉลี่ยปรับตัวเพิ่มขึ้นทุกขนาด เนื่องจากต้นทุนค่าไฟฟ้าผันแปร (FT) ที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น รวมถึงต้นทุนอาหารกุ้งที่ปรับเพิ่มขึ้นตามราคาปลาป่น อย่างไรก็ตามเกษตรกรยังคงต้องรับภาระต้นทุนปัจจัยการผลิต เช่น พลังงาน อาหารกุ้ง และค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจและเงินเฟ้อ ทำให้เกษตรกรต้องปรับแนวทางการจัดการเลี้ยงเพื่อลดต้นทุนการผลิตให้เหมาะสมมากขึ้น (ภาพที่ 2 และตารางที่ 2)



ภาพที่ 2 ราคากุ้งขาวแวนนาไม ฌ ปากบ่อ แยกตามขนาดกุ้ง รายปี 2561 - 2565

ที่มา : ราคากุ้งขาวแวนนาไม ฌ ปากบ่อ รวบรวมโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (ก.พ. 66)

ตารางที่ 2 ราคาจ้างชาวแวนนาไม ณ ปากบ่อ ปี 2561 - 2565

หน่วย : บาท / กก.

เดือน	51-60 ตัว/กก.						61-70 ตัว/กก.						71-80 ตัว/กก.					
	2561	2562	2563	2564	2565	เฉลี่ย	2561	2562	2563	2564	2565	เฉลี่ย	2561	2562	2563	2564	2565	เฉลี่ย
ม.ค.	184.26	178.72	165.11	153.14	196.01	175.45	177.44	163.95	146.62	139.28	178.06	161.07	164.57	148.95	135.65	129.47	163.42	148.41
ก.พ.	189.23	182.76	153.97	156.74	197.61	176.06	183.82	168.50	141.62	137.99	178.22	162.03	171.07	154.48	132.96	127.29	165.73	150.31
มี.ค.	190.10	156.45	148.66	172.78	190.24	171.65	183.24	151.20	135.73	149.40	166.47	157.21	170.30	141.88	128.52	136.06	149.63	145.28
เม.ย.	158.49	154.22	141.88	166.18	175.83	159.32	145.10	146.15	127.41	149.70	152.34	144.14	132.97	137.25	118.13	137.00	138.05	132.68
พ.ค.	134.45	149.48	152.27	151.94	166.16	150.86	125.46	139.06	137.11	139.14	147.88	137.73	119.22	132.32	127.70	129.59	136.77	129.12
มิ.ย.	146.42	151.29	161.95	153.79	168.01	156.29	140.39	141.67	146.69	141.13	147.64	143.50	132.78	135.31	139.25	131.36	139.48	135.64
ก.ค.	170.09	155.93	163.90	148.83	172.27	162.20	158.23	145.31	144.93	135.00	150.14	146.72	145.79	138.09	136.71	123.80	138.40	136.56
ส.ค.	164.84	152.97	159.74	137.75	161.87	155.43	153.78	141.55	140.32	126.24	141.61	140.70	142.65	130.01	131.69	116.70	128.50	129.91
ก.ย.	152.41	137.96	153.10	139.44	154.87	147.56	137.94	124.19	138.22	123.83	138.59	132.55	128.84	114.17	127.65	113.39	125.76	121.96
ต.ค.	141.35	135.36	150.28	146.69	149.52	144.64	130.79	125.10	132.92	127.58	130.97	129.47	121.61	115.69	121.15	116.84	120.59	119.18
พ.ย.	147.28	149.29	152.04	165.20	161.31	155.02	135.15	137.58	136.00	146.76	145.60	140.22	124.96	129.16	126.84	135.69	133.48	130.03
ธ.ค.	159.35	156.02	167.45	185.80	190.00	171.72	144.90	147.66	153.53	163.12	163.75	154.59	132.79	137.50	138.88	150.01	151.74	142.18
ราคาเฉลี่ยต่อปี	161.52	155.04	155.86	156.52	173.64	160.52	151.35	144.33	140.09	139.93	153.44	145.83	140.63	134.57	130.43	128.93	140.96	135.10

ที่มา : ราคาจ้างชาวแวนนาไม ณ ปากบ่อ รวบรวมโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (ก.พ. 66)

### 3. สถานการณ์การค้า

#### 3.1 การส่งออก

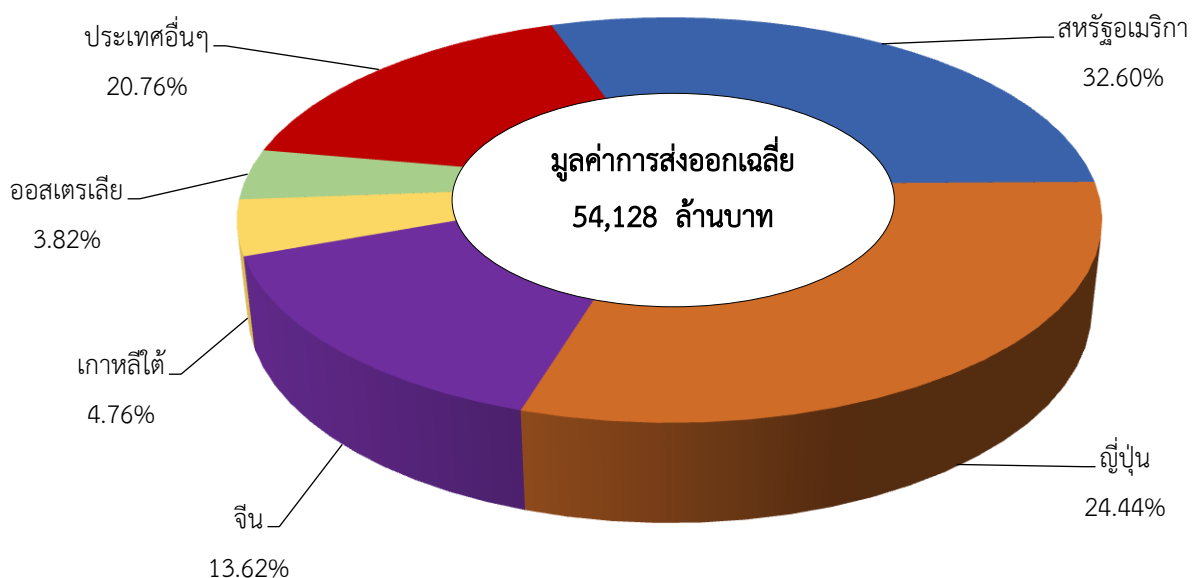
ตั้งแต่ปี 2561 – 2565 การส่งออกกุ้งทะเลและผลิตภัณฑ์ (ไม่รวมลอบสเตอร์) มีปริมาณการส่งออกเฉลี่ย 169,584 ตัน มูลค่าเฉลี่ย 54,128 ล้านบาท ซึ่งการส่งออกมีปริมาณเฉลี่ยลดลง 7.10% และมูลค่าเฉลี่ยลดลง 4.92% เมื่อเฉลี่ย 5 ปี ย้อนหลัง ทั้งนี้ ปริมาณสินค้ากุ้งที่ส่งออกลดลงเป็นสินค้ากุ้งขาวแวนนาไมในรูปแบบกุ้งมีชีวิต สด แช่เย็น แช่แข็ง ในขณะที่สินค้ากุ้งขาวแวนนาไมในลักษณะแปรรูปบรรจุภาชนะที่อากาศผ่านเข้าออกไม่ได้มีปริมาณส่งออกเพิ่มขึ้นทดแทน หากพิจารณาจากสัดส่วนมูลค่าการส่งออก พบว่า ตลาดส่งออกหลักของไทย คือ สหรัฐอเมริกา 32.60% ญี่ปุ่น 24.44% จีน 13.62% เกาหลีใต้ 4.76% ออสเตรเลีย 3.82% และประเทศอื่นๆ 20.76% (ตารางที่ 3 และภาพที่ 3)

ตารางที่ 3 การส่งออกกุ้งทะเลและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี 2561 - 2565

ปี	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	% $\Delta$ ปริมาณ	% $\Delta$ มูลค่า
2560	209,488	69,030		
2561	185,351	58,302	-11.52	-15.54
2562	176,481	51,722	-4.79	-11.29
2563	149,482	44,467	-15.30	-14.03
2564	153,275	49,286	+2.54	+10.84
2565	143,426	51,962	-6.43	+5.43
ค่าเฉลี่ย	169,584	54,128	-7.10	-4.92

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร (ก.พ. 66)

สัดส่วนมูลค่าการส่งออกกุ้งทะเลและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี 2561 - 2565



ภาพที่ 3 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกกุ้งทะเลและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี 2561 - 2565

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร (ก.พ. 66)

### 3.2 การนำเข้า

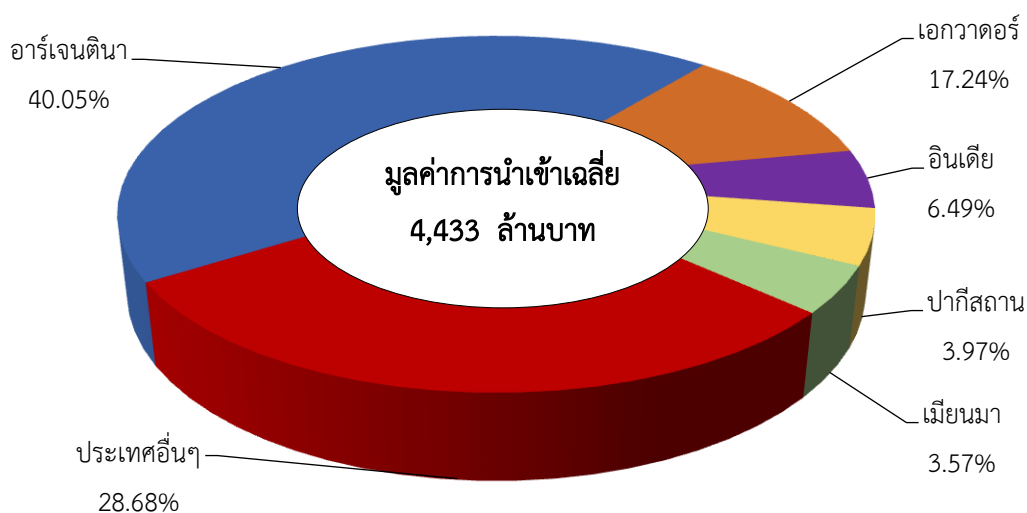
ตั้งแต่ปี 2561 – 2565 การส่งออกกุ้งทะเลและผลิตภัณฑ์ (ไม่รวมลอบสเตอร์) มีปริมาณการนำเข้าเฉลี่ย 30,667 ตัน มูลค่าเฉลี่ย 4,433 ล้านบาท ซึ่งการนำเข้ามีปริมาณเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 3.26% และมูลค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 10.61% เมื่อเฉลี่ย 5 ปี ย้อนหลัง หากพิจารณาจากมูลค่าการนำเข้า พบว่า นำเข้าจากอาร์เจนตินามากที่สุด 40.05% รองลงมา คือ เอกวาดอร์ 17.24% อินเดีย 6.49% ปากีสถาน 3.97% เมียนมา 3.57% และประเทศอื่นๆ 28.68% ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นการนำเข้ากุ้งน้ำเย็น และกุ้งอื่นๆ เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตเพื่อการส่งออกต่อไป (ตารางที่ 4 และภาพที่ 4)

**ตารางที่ 4** การนำเข้ากุ้งทะเลและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี 2561 - 2565

ปี	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	% Δ ปริมาณ	% Δ มูลค่า
2560	31,635	4,199		
2561	27,824	4,227	-12.05	+0.67
2562	28,092	3,791	+0.96	-10.31
2563	24,951	3,111	-11.18	-17.94
2564	42,702	5,899	+71.14	+89.62
2565	28,796	5,369	-32.57	-8.98
ค่าเฉลี่ย	30,667	4,433	+3.26	+10.61

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร (ก.พ. 66)

**สัดส่วนมูลค่าการนำเข้ากุ้งทะเลและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี 2561 - 2565**



**ภาพที่ 4** สัดส่วนมูลค่าการนำเข้ากุ้งทะเลและผลิตภัณฑ์ของไทย ปี 2561 - 2565

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง ประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร (ก.พ. 66)

#### 4. ปัญหาอุปสรรค

4.1 สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน ส่งผลต่อการนำเข้าวัตถุดิบผลิตอาหารกุ้ง เช่น ข้าวสาลี รวมถึงราคาปลาป่นที่อยู่ในระดับสูง โดยปลาป่นเกรดโปรตีนมากกว่า 60% ราคาประมาณ 43 บาท/กิโลกรัม ทำให้ราคาอาหารกุ้งในไทยมีการปรับตัวสูงขึ้น และจากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อราคาน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น รวมถึงค่าพลังงานไฟฟ้าของไทยที่ปรับเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะค่าไฟฟ้าผันแปร (Ft) ทำให้ต้นทุนพลังงานในการเลี้ยงกุ้งจึงเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ สภาวะเศรษฐกิจถดถอยและปัญหาเงินเฟ้อทั่วโลก ยังส่งผลให้กำลังซื้อสินค้าของผู้บริโภคลดลง

4.2 เอกวาดอร์สามารถผลิตกุ้งได้ในปริมาณมากเป็นอันดับหนึ่ง ต้นทุนการเพาะเลี้ยงกุ้งอยู่ในระดับต่ำ และราคากุ้งหน้าฟาร์มที่ถูกกว่าประเทศผู้ผลิตอื่น ๆ และยังมีแนวโน้มเพิ่มการผลิตกุ้งมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการแข่งขันด้านราคากับประเทศผู้ผลิตรายอื่นของโลก รวมทั้งประเทศไทย

4.3 การผลิตกุ้งในประเทศไทยยังพบการแพร่ระบาดของโรคกุ้ง โดยเฉพาะโรคตัวแดงดวงขาว (WSD) โรคตายด่วน (EMS) และกลุ่มอาการซีขาวของกุ้งที่เลี้ยงในฟาร์ม โดยเฉพาะในช่วงปลายฤดูฝนและเริ่มเข้าสู่ช่วงฤดูหนาว พบว่าในบางพื้นที่เลี้ยงกุ้งประสบกับน้ำท่วมขังหรือในคลองน้ำชายฝั่งจากทะเลมีระดับความเค็มต่ำลง อาจเป็นปัจจัยด้านความเสี่ยงของโรคกุ้งที่เพิ่มขึ้น ทำให้ผลผลิตเสียหายหรือกุ้งโตช้า หรือมีอัตราแลกเนื้อสูงและไม่คุ้มทุนต่อการเพาะเลี้ยง เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายด้านอาหารเพิ่มขึ้น

#### 5. แนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค

5.1 การบริหารต้นทุนการเพาะเลี้ยงหรือการลดต้นทุน โดยส่งเสริมให้ใช้พลังงานในการเลี้ยงกุ้งอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้พลังงานทางเลือก เช่น โซลาร์เซลล์ เพื่อลดต้นทุนพลังงานในการเลี้ยงกุ้ง ในขณะที่เกษตรกรควรหาแนวทางการจัดการเลี้ยงที่เหมาะสมในการเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนแฝงที่เกิดจากโรคกุ้งในระหว่างการผลิต เพื่อลดความเสี่ยงต่อการขาดทุน เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องโรคกุ้งในเบื้องต้น เกษตรกรควรเลือกซื้อลูกพันธุ์กุ้งในระบบ White List Hatchery เน้นการจัดการตามความปลอดภัยทางชีวภาพ ทำการเตรียมบ่อเลี้ยงก่อนการปล่อยกุ้งและปล่อยลูกกุ้งในความหนาแน่นที่เหมาะสม รวมทั้งควบคุมปริมาณการให้อาหารที่เหมาะสมเพื่อลดความสูญเสีย เนื่องจากการเกิดโรคกุ้งในระหว่างการเลี้ยง และเป็นการควบคุมต้นทุนแฝงให้อยู่ในระดับต่ำ

5.2 ควรติดตามปัญหาเศรษฐกิจถดถอยที่เกิดขึ้นทั่วโลกเพื่อเตรียมพร้อมรับการปรับตัวจากผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และมุ่งเน้นการส่งออกผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันด้านคุณภาพ

5.3 จากพื้นที่เสื่อมโทรมจากภาคการเกษตร สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์โดยการเลี้ยงกุ้งทะเล โดยนำแนวทางการเลี้ยงกุ้งของเอกวาดอร์มาปรับใช้ และการส่งเสริมการรับรองมาตรฐานการเลี้ยงกุ้งระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะการเลี้ยงกุ้งอย่างยั่งยืน รวมถึงการนำเทคโนโลยีบล็อกเชนมาใช้เพื่อสร้างความเชื่อถือในการตรวจสอบย้อนกลับ เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์สินค้ากุ้งไทย และเพิ่มช่องทางการตลาดและโอกาสการส่งออกกุ้งของไทย นอกจากนี้ เห็นควรส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรที่เป็นตัวแทนของภาคอุตสาหกรรมกุ้งทะเลไทย ซึ่งมีบทบาทในการเสนอแนะทิศทางและนโยบายการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมกุ้งทะเล รวมถึงประชาสัมพันธ์และส่งเสริมภาพลักษณ์สินค้ากุ้งไทยในเวทีระหว่างประเทศทั้งในเชิงรุก และเชิงรับ

#### แหล่งที่มาของข้อมูล

1. กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง กรมประมง
2. กลุ่มเศรษฐกิจการประมง กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง กรมประมง
3. กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง กรมประมง